

Др Самир МАНИЋ*

ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТУ ОД ПРОИЗВОДА С НЕДОСТАТКОМ У ФРАНЦУСКОМ ПРАВУ

Резиме

Традиционалан приступ одговорности произвођача за штету од производа с недостатком у француском праву измењен је имплементацијом одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ. Међутим, сам процес спровођења Директиве 85/374/ЕЕЗ био је веома сложен и мукоотрпан. Француска је, наиме, после пуних десет година, по истеку периода предвиђеног за имплементацију одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ, коначно извршила њену имплементацију у француски Грађански законик (чланови: 1386–1 до 1386–18 Code Civil) и то под претњом тешких финансијских казни. Проблем око имплементације одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ није се завршио овим чином због околности да је Комисија сматрала да су одредбе Директиве 85/374/ЕЕЗ неправилно имплементирани у Code Civil. Аутор се у овом раду бави традиционалним приступом у решавању проблема накнаде штете од производа с недостатком, као и новинама које је Директива 85/374/ЕЕЗ унела у оквир француског правног поретка. Такође, анализирана су и поједина питања која се тичу неправилног имплементирања одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ.

Кључне речи: *недостатак производа, објективна одговорност, obligation de s'ecurit'e.*

І Уводна разматрања

Одговорност произвођача за штету од производа с недостатком у француском праву традиционално се заснивала на принципима насталим судским тумачењем, како уговорних, тако и неугговорних одредаба француског Грађанског законика.¹ Наиме, све до имплементације одреда-

* Асистент Државног универзитета у Новом Пазару, Департман за правне науке

1 Code Civil - CC.

ба Директиве 85/374/ЕЕЗ² у СС нису постојала посебна правила о одговорности произвођача за штету од производа с недостатком, па је судска пракса, примењујући општа правила уговорног и неуговорног права, изградила посебне принципе одговорности.³ Такође, конкуренција између уговорне и неуговорне одговорности у француском праву није могућа због чињенице да норме о уговорној одговорности представљају *lex specialis* у односу на норме о неуговорној одговорности.⁴ Ако се оштећени налази у уговорном односу са одговорним лицем, он може свој тужбени захтев базирати само на уговорној одговорности и нема могућност да одговорно лице тужи по основу неуговорне одговорности.⁵ Имплементацијом одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ у структуру СС, оштећена лица сада имају алтернативну могућност да свој тужбени захтев базирају на одредбама садржаним у члановима 1386 – 1 до 1386 – 18 СС.⁶ Наиме, дана 19. маја 1998. године, десет година након предвиђеног рока, Француска је коначно донела закон којим је инкорпорисала одредбе Директиве 85/374/ЕЕЗ у своје национално право. Одредбе Директиве 85/374/ЕЕЗ су додате СС као чланови 1386 – 1 до 1386 - 18.⁷

II Уговорна одговорност произвођача за штету од производа са недостатком

На основу купопродајног уговора СС намеће две основне обавезе продавцу: 1) обавезу да испоручи производ и 2) обавезу да гарантује за производ који продаје.⁸ Обавеза продавца да гарантује за производ који

2 Council Directive of 25 July 1985 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products (85/374/EEC). Директива 85/374/ЕЕЗ је измењена и допуњена Директивом 1999/34/ЕЗ (Official Journal L 141, 04/06/1999); Директива 85/374/ЕЕЗ је донета на основу члана 100 Уговора о оснивању ЕЗ.

3 Boger William, „The Harmonization of European Products Liability Law“, *Fordham International LawJournal*, Volume 7, Issue 1, 1983, 7.

4 Радишић Јаков, *Облигационо право*, Номос, Београд, 2008, 188.

5 В. William, 7; Биљана Петровић, „Уговорна одговорност према француском Грађанском законнику у домену рефлексних штета“, *Две стотине година од доношења Француског грађанског законика - утицај Француског грађанског законика на српско право*, Зборник радова Правног факултета у Нишу (ур. Гордана Станковић), Ниш, 2005, 332.

6 Duncan Fairgrieve, „L’Exceptionfran, cause? The Frenchlaw of productliability“, *Product Liability in ComparativePerspective* (ed. D. Fairgrieve), Cambridge, 2005, 86.

7 Taylor Simon, „Harmonisation or divergence? A comparison of French and English product liability rules“ (ed. D. Fairgrieve), *ProductLiability in ComparativePerspective*, Cambridge, 2005, 221.

8 СС, чл. 1063.

продаје била је најважнија обавеза продавца у контексту његове одговорности за штету од производа с недостатком.⁹

1. Дужност продавца да гарантује да производ нема недостатак

Сходно члану 1641 СС продавац производа гарантује да производ нема скривених недостатака који би онемогућили употребу производа у сврхе за које је намењен, или би знатно умањили могућност примене производа у такве сврхе, те га купац не би купио, или не би за њега платио толико високу цену, да је за скривене недостатке производа знао. На основу ове одредбе, видљиво је да се морају испунити четири услова да би продавац одговарао за штету од производа с недостатком, и то: 1) производ мора бити неисправан; 2) недостатак мора бити невидљив (скривен); 3) недостатак мора постојати пре преноса права својине (у тренутку закључења уговора);¹⁰ 4) недостатак мора утицати на употребу производа или на смањење његове вредности.

Када се ради о одговорним лицима, на основу одредаба СС јасно је произлазило да оштећено лице може тужити само продавца производа.¹¹ Овакво стање ствари, које је важило у почетку, није било одрживо, па је судска пракса постепено изградила теорију према којој сваки продавац преноси на свог купца, заједно са продатом робом, и уговорна јемства и одговорности.¹² Сходно томе, оштећено лице може тужити било ког продавца у ланцу дистрибуције, па и произвођача производа с недостатком, без обзира да ли је са њим у директном уговорном односу.¹³ Међутим, да би купац производа имао право на накнаду штете због постојања скривених недостатака у производу, захтевала се кривица продавца.¹⁴ Уколико продавац за недостатак није знао и поступао је у доброј вери, биће дужан да врати цену купцу и надокнади трошкове које је купац имао због купопродаје.¹⁵ Супротно, уколико је продавац знао за недостатак, он поред обавеза које има и савестан продавац, има обавезу да надокнади целокупну штету коју је купац претрпео због постојања

9 D. Fairgrieve, 86.

10 Вид. Радмила Ковачевић- Куштримовић, Мирослав Лазић, *Стварно право*, Пунта Ниш, Ниш, 2009, 92.

11 D. Fairgrieve, 87; T. Simon, 230.

12 Б. Петровић, 333.

13 D. Fairgrieve, 87.

14 СС, чл. 1645.

15 В. Петровић, 332.

недостатака у производу.¹⁶ Француски судови су ублажили терет доказивања кривице продавца чињеницом да се у погледу продавца који се професионално баве продајом производа, због њиховог посебног стручног знања, примењује претпоставка кривице.¹⁷ Појам *професионални продавац* је интегралан и обухвата како произвођаче, тако и професионалне продавце као што су дистрибутери и продавци на мало.¹⁸ Претпоставку да су сви *професионални продавци* свесни постојања недостатка у тренутку закључења уговора француски судови су почели да примењују од 1920. године у циљу што адекватније накнаде штете оштећеним купцима.¹⁹ Ова претпоставка је временом трансформисана у суштинско правило: *професионални продавци су објективно одговорни купцу за штету од скривених недостатака у производу*.²⁰

Тужбени захтев базиран на члановима 1641-8 СС стварао је одређене потешкоће за оштећена лица. Фундаментални проблем огледао се у сувише кратком року застарелости потраживања.²¹ Наиме, према члану 1648 СС купац је морао поднети тужбени захтев у кратком року у зависности од природе недостатака и обичаја места где је продаја обављена.²² Такође, недостатак је морао бити у тренутку продаје скривен, несазнатљив, па купац неће успети са тужбеним захтевом уколико је била потребна просечна пажња да би се недостатак открио.²³

2. *Obligation de s'écrit'e*

С обзиром на одређене потешкоће око примене чланова 1641-8 СС на одговорност произвођача за штету од производа с недостатком, француска судска пракса се окренула другим члановима СС у циљу обезбеђивања адекватне заштите оштећеним лицима по основу уговорне одговорности за штету.²⁴ Француски судови су развили институцију *obligation de s'écrit'e*, која се не заснива на члановима 1641-8, већ на члану 1135 СС, а која омогућава да суд подразумева одређене услове у угово-

16 *Ibid.*

17 D. Fairgrieve, 87; S. Taylor, 230.

18 D. Fairgrieve, 87.

19 T. Simon, 231.

20 *Ibid.*

21 D. Fairgrieve, 88; S. Taylor, 231.

22 D. Fairgrieve, 88. На основу измена из 2005. године, тужбени захтев мора бити поднет у року од две године од открића недостатка производа.

23 S. Taylor, 231.

24 *Ibid.*

ру.²⁵ Касациони суд препознаје по овом основу дужност професионалног продавца да испоручи производе слободне од свих недостатака који су подобни да створе опасност за лица или ствари.²⁶ Обим обавезе познат као *obligation de s'écrit'e* је веома широко схваћен у француској судској пракси. Наиме, продавац који делује у свом професионалном својству мора да испоручи производ ослобођен од било каквих недостатака подобних да проузрокују штету људима или имовини,²⁷ из чега следи да произвођачи и продавци подлежу на тај начин, по основу институције *obligation de s'écrit'e*, објективној одговорности за штету од производа с недостатком: производи морају гарантовати одређени ниво безбедности који потрошач очекује.²⁸ *Obligation de s'écrit'e* важи, како за продавце, тако и за произвођаче. Као што смо видели, француска судска пракса је успела да обезбеди да сваки продавац преноси на свог купца, заједно са продатом ствари, и уговорна јемства и одговорности. На тај начин се захтев за накнаду штете преноси према сваком продавцу заједно са производом.²⁹

III Неуговорна одговорност произвођача за штету од производа са недостатком

Фундамент деликтне одговорности у француском праву представља чл. 1382. СС у ком се дефинише да онај ко проузрокује штету другог дужан је да је надокнади, под условом да је штета изазвана његовом кривицом.³⁰ На основу формулације наведеног члана јасно проистиче закључак да не постоји апсолутна гаранција оштећеним лицима да ће њихова штета бити надокнађена. Право оштећеног на накнаду штете зависи од понашања лица које је штету починило. Да би оштећено лице добило накнаду штете, потребно је да постоји кривица починиоца штете.³¹ Међутим, појам кривице има специфично значење у француском праву, па је ова околност изражена и у сфери одговорности произвођача за штету од производа с недостатком.³² У почетку се захтевало постојање

25 *Ibid.*

26 *Ibid.*

27 D. Fairgrieve, 88.

28 *Ibid.*

29 Planiol et Ripert, *Traite de droit civil*, Tome X, 104; D. Fairgrieve, 89.

30 Вид. чл. 1382 СС.

31 Faure Michael, „Tort Liability in France: An Introductory Economic Analysis“ (eds. Bruno Deffains, Thierry Kirat), *Law and Economics in Civil Law Countries*, Routledge Taylor & Francis Group, London, New York, 2001., 170.

32 D. Fairgrieve, 89.

доказа о противправном понашању окривљеног лица, да би се затим фокус интересовања француских судова померио са понашања окривљеног на сам производ, те је за постојање кривице била довољна само испорука неисправног производа.³³ Овакав став потврђен је и одлукама Касационог суда (*Cour de Cassation*), где се испорука неисправног производа третира као довољна да се утврди кривица произвођача или дистрибутера.³⁴ На основу оваквог схватања које пласирање неисправног производа поима као кривицу, проширен је режим објективне одговорности у корист трећих оштећених лица која немају уговорни однос са било којим лицем у ланцу дистрибуције производа с недостатком.³⁵ Наиме, објективна одговорност *obligation de s'écarter* се примењује, како у уговорном, тако и у неуговорном праву. Произвођачи и добављачи одговарају по основу објективне одговорности купцима на основу уговора, а трећим лицима на основу неуговорне одговорности.³⁶

У члану 1384 ст. 1 СС је прописано: „Особа је крива не само за штету проузроковану сопственом радњом, него и за штету проузроковану радњама других лица за које је одговорна, или стварима које су под њеним надзором“. У почетку су се *ствари које су под њеним надзором* искључиво тумачиле као *опасне ствари*. Међутим, 1930. године, француски Касациони суд је у једној својој одлуци изнео став да члан 1384 СС прописује објективну одговорност за сваку врсту штете проузроковане *неком ствари*.³⁷ Француски судови користе чл. 1384 СС за наметање одговорности искључиво по основу коришћења, усмеравања и контроле ствари која је проузроковала штету.³⁸ Такође, француски судови су у више наврата користили чл. 1384 ст. 1 СС за наметање објективне одговорности произвођачима за штету од производа с недостатком.³⁹ Упркос чињеници да произвођачи немају истинску употребу, усмеравање и контролу производа због околности да га преносе на другог, судови су успоставили јасну линију раздвајања између контроле структуре производа и

33 *Ibid*, 90.

34 Cass. civ. 1re, 21 March 1962, Bull. civ. I, 155 and Cass. civ. 1re, 5 May 1964, Bull. civ. I, 181, одлуке нав. према: S. Taylor, 234.

35 S. Taylor, 234.

36 D. Fairgrieve, 90.

37 Michael Faure, 174; Esmein Paul, „Liability in French Law for Damages Caused by Motor Vehicle Accidents“, *American Journal of Comparative Law*, Vol. 2, Issue 2 (Spring 1953), 157; Andre Tunc, „Twentieth Century Development and Function of the Law of Torts in France“, *International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 14, Issue 4 (October 1965), 1095.

38 S. Taylor, 233; D. Fairgrieve, 91.

39 S. Taylor, 233.

контроле његовог понашања.⁴⁰ У складу са тим, произвођач који производ пренесе на другога губи контролу над његовим понашањем, али задржава контролу над његовом структуром, па су француски судови ову околност користили у циљу наметања објективне одговорности произвођачима за штету од производа с недостатком.⁴¹

Случајеви у којима су судови користили одредбу чл. 1384 ст. 1 у циљу наметања одговорности произвођачима производа с недостатком су веома ретки. Из анализе француске судске праксе, по овом питању, јасно произилази да су француски судови имали рестриктиван поглед на примену чл. 1384 ст. 1 СС у контексту одговорности произвођача.⁴²

IV Одговорност произвођача сходно имплементираним одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ У СС

Традиционалан приступ одговорности произвођача за штету од производа с недостатком измењен је имплементацијом Директиве 85/374/ЕЕЗ, а сам процес спровођења Директиве 85/374/ЕЕЗ био је веома сложен и мукотрпан.⁴³ Француска је, наиме, после пуних десет година, по истеку периода предвиђеног за имплементацију одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ, коначно извршила њену имплементацију у СС (чланови: 1386–1 до 1386–18 СС), и то под претњом тешких финансијских казни. Проблем око имплементације одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ, међутим, није се завршио овим чином због околности да је Комисија сматрала да су одредбе Директиве 85/374/ЕЕЗ неправилно имплементиране у СС.⁴⁴

1. Commission v. France

Случај *Commission v France* био је један од важнијих спорова пред Европским судом правде (у даљем тексту: Суд), који је покренут због тврдње Комисије да је Француска погрешно извршила имплементацију одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ. Према тврдњама Комисије, у СС су унете одредбе којима се предвиђа виши ниво заштите оштећених лица у односу на ниво заштите предвиђен Директивом 85/374/ЕЕЗ. Суд је прво размотрио питање да ли је циљ Директиве 85/374/ЕЕЗ потпуна или минимална хармонизација права држава чланица, и констатовао да је то,

40 Cass. civ. Ire, 12 Nov. 1975, JCP 1976.II.18479, нав. према: Taylor Simon, 233.

41 S. Taylor, 233; D. Fairgrieve, 91.

42 D. Fairgrieve, 91.

43 *Ibid.*

44 Case C-52/00 *Commission v France*[2002].

свакако, потпуна хармонизација.⁴⁵ На основу тога, може се констатовати да циљ Директиве 85/374/ЕЕЗ није утврђивање минималних стандарда заштите који би се касније могли проширити законским решењима националних законодаваца, већ је ниво заштите успостављен одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ обавезујући за све државе чланице.⁴⁶

Суд је, такође, посебно размотрио питање тумачења члана 13 Директиве 85/374/ЕЕЗ. Констатација Суда по овом питању је да државе чланице не могу наставити да примењују општи систем одговорности за недостатке производа који би се разликовао од система успостављеног одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ.⁴⁷ Наиме, члан 13 Директиве 85/374/ЕЕЗ треба тумачити тако да он дозвољава државама чланицама да наставе са применом оних националних норми које се тичу уговорне или неугговорне одговорности произвођача под условом да се оне заснивају на неком другом основу одговорности, као што је, на пример, кривица починиоца штете код неугговорне одговорности.⁴⁸ Такође, државама чланицама дозвољено је да предвиде посебна правила одговорности за поједине, специфичне врсте производа.⁴⁹

а. Штета

У складу са одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ минимална доња граница за коју се може тражити накнада штете износи 500 евра.⁵⁰ У случају да је штета већа од поменутог износа, досуђује се само онај део накнаде који премашује 500 евра, тачније износ од 500 евра се одузима од укупног износа накнаде.⁵¹ Међутим, нове одредбе СС⁵² су предвиђале да оштећени може остварити право на накнаду сваке имовинске штете, па и оне која износи мање од 500 евра. Схватање Суда било је да је по овом питању француски законодавац извршио погрешну имплементацију

45 D. Fairgrieve, Luis Vaqué González, „Introduction“ (ed. D. Fairgrieve, *Product Liability in Comparative Perspective*, Cambridge, 2005, 3; Вид. такође и случај - Case C-183/00 *Gonzalez Sanchez v. Medicina Asturiana SA* [2002] ECR I-3901.

46 Stefan Lenze, „German product liability law: between European Directives, American Restatement and common sense“ (ed. D. Fairgrieve), *Product Liability in Comparative Perspective*, Cambridge, 2005, 121.

47 Geraint Howells, „Product liability – a history of harmonisation“ (ed. D. Fairgrieve), *Product Liability in Comparative Perspective*, Cambridge, 2005, 204.

48 *Ibid.*

49 D. Fairgrieve, 97.

50 Директива 85/374/ЕЕЗ, чл. 9.

51 Hans Taschner C., 31.

52 СС, чл. 1386-2.

одредаба Директиве 85/374/ЕЕЗ.⁵³ Систем објективне одговорности који предвиђа Директива 85/374/ЕЕЗ у својим одредбама је дизајниран да се примењује само на значајне штете, све у циљу избегавања прекобројних спорова.⁵⁴

б. Одбрана

Чланом 7 Директиве 85/374/ЕЕЗ предвиђено је да произвођач неће бити одговоран за штету од производа с недостатком, уколико докаже да је недостатак последица усклађивања производа са императивним прописима донетим од стране јавне власти, или ако докаже да стање научног и техничког знања у време када је производ стављен у промет није било довољно за утврђивање таквих недостатака. Ове две одбране биле су инкорпорисане у СС, али под условом да је произвођач поштовао своју обавезу да прати производ.⁵⁵ Наиме, у француском праву је одредбама СС било предвиђено да произвођач има обавезу да прати производ у периоду од десет година након пуштања у промет.⁵⁶ Ако би се недостатак открио у периоду од десет година од пуштања производа у промет, произвођач који није предузео све неопходне мере које су неопходно потребне да спрече наступање штетних последица од таквог недостатка, не може се ослободити одговорности за штету позивајући се на установу развојног ризика или на своју спутаност императивним прописима јавне власти.⁵⁷ Суд је одлучио да је ова додатна обавеза произвођача да прати производ у супротности са одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ.⁵⁸

Наш Закон о облигационим односима⁵⁹ први је у Европи садржао члан којим је именовано и као засебан институт уредио одговорност произвођача за штету од ствари с недостатком.⁶⁰ Чињеница да је ЗОО целокупну

53 Case C-52/00 *Commission v. France*[2002].

54 D. Fairgrieve, 95.

55 *Ibid.*, 96.

56 Марија Караникић, „Одговорност за развојне ризике“, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 2/2005, 188.

57 D. Fairgrieve, 96; М. Караникић, 188.

58 D. Fairgrieve, 96.

59 Закон о облигационим односима - ЗОО, *Сл. лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, *Сл. лист СРЈ*, бр. 31/93 и *Сл. лист СЦГ*, бр. 1/ 2003 - Уставна повеља.

60 Јаков Радишић, „Одговорност произвођача ствари с недостатком“, *Коментар Закона о облигационим односима* (ур. Слободан Перовић), књига I, Савремена администрација, Београд, 1995, 410; чл. 179 ЗОО: “(1) Ко стави у промет неку ствар коју је произвео, а која због неког недостатка за који он није знао представља опасност штете за лица или ствари, одговара за штету која би настала због тог недостатка. (2) Произвођач одговара и за опасна свој-

област одговорности за штету од ствари с недостатком регулисао само једним чланом показаће се као неефикасан начин решавања проблема који су се касније јавили у оквирима ове области. Наиме, ЗОО је чланом 179 оставио бројне правне празнине, које према мишљењу одређених аутора нису биле нужне.⁶¹ Међутим, пошто се одредбама Закона о заштити потрошача⁶² врши заштита потрошача од штете настале као последица употребе ствари с недостатком, члан 179 ЗОО наставља да се примењује у случајевима када је оштећеник правно лице.

Да би отклонила недостатке у оквирима ове области, а пре свега да би ускладила своје прописе са одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ, Народна скупштина Републике Србије је крајем 2005. године, донела Закон о одговорности произвођача ствари с недостатком.⁶³ Овај закон је престао да важи доношењем Закона о заштити потрошача чије су одредбе, које се односе на одговорност произвођача за штету од производа с недостатком, у већој мери усклађене са Директивом 87/374/ЕЕЗ. Закон о заштити потрошача одређује појам недостатка производа на исти начин као и чл. 6 Директиве 85/374/ЕЕЗ. Наиме, „недостатак постоји ако производ не обезбеђује сигурност која се с правом очекује с обзиром на све околности, укључујући рекламу, употребу производа која се разумно могла очекивати и време када је производ стављен у промет. Не сматра се да производ има недостатак само зато што је касније стављен у промет квалитетнији производ“.⁶⁴ У члану 5 ст. 2 ЗЗП под штетом се подразумева „последица која настаје смрћу или телесном повредом, као и последица настала уништењем или оштећењем неког дела имовине којег оштећени обично користи за личну употребу или потрошњу“. Овако одређивање штете као претпоставке одговорности произвођача производа с недостатком садржи одређене разлике у односу на члан 9 Директиве 85/374/ЕЕЗ.⁶⁵ Наиме, чланом 9 Директиве 85/374/ЕЕЗ се изричито искључу-

ства ствари ако није предузео све што је потребно да штету, коју је могао предвидети, спречи путем упозорења, безбедне амбалаже или другом одговарајућом мером“.

61 Ј. Радишић, „Одговорност за штету коју узрокује ствар с недостатком“, *Правни живот*, вол. 39, бр. 1/89, 18.

62 Закон о заштити потрошача- ЗЗП, *Сл. гласник РС*, бр. 62/2014 и 6/2016 - др. закон.

63 Закон о одговорности произвођача ствари са недостатком, *Сл. гласник РС*, бр. 101/2005.

64 ЗЗП, чл. 59.

65 Према члану 9 Директиве 85/374/ЕЕЗ под појмом штете се подразумева штета проузрокована смрћу или телесним повредама, као и штета изазвана оштећењем или уништењем било које ствари из имовине, изузев саме ствари с недостатком, а чији износ није мањи од 500 ЕЦУ-а (данас 500 евра), под условом да је уобичајена намена те ствари приватна употреба

чује могућност накнаде штете настале на самој ствари с недостатком за разлику од формулације члана 5 ст. 22 ЗЗП, где накнада штете на самој ствари с недостатком није искључена. Последица уништења или оштећења неког дела имовине из чл. 5 ст. 22 ЗЗП може бити и само оштећење на ствари с недостатком. Затим, Директивом 85/374/ЕЕЗ је предвиђено ограничење накнаде штете само на знатну штету,⁶⁶ штету која је већа од 500 евра, док такво ограничење не произилази из одредаба ЗЗП. Недостатак оваквог ограничења у нашем праву је сасвим разумљив због околности да сходно нашем животном стандарду и штете испод 500 евра престављају знатне штете. Такође, Директивом 85/374/ЕЕЗ се предвиђа да оштећено лице може тражити накнаду за уништење или оштећење ствари под условом да је уобичајена намена те ствари приватна употреба или потрошња и под условом да је оштећени претежно користио ту ствар за своје приватне потребе или потрошњу. ЗЗП, са друге стране, говори о последици насталој уништењем или оштећењем неког дела имовине којег оштећени обично користи за личну употребу или потрошњу. Сходно одредбама ЗЗП, ствари које су намењене професионалној употреби или потрошњи, уколико су коришћене за личну употребу или потрошњу, спадају у опсег имовине за коју оштећени може тражити накнаду штете, док оваква могућност не постоји према одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ. Када се ради о стварној штети и измаклој добити, у одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ се говори само о стварној штети. Стога се измакла корист не може тражити позивајући се на правила Директиве 85/374/ЕЕЗ, већ ће се ово питање решавати према националним прописима држава чланица ЕУ.⁶⁷ Исти закључак произилази из ЗЗП, наиме члан 5 ст. 22 говори само о последици која настаје смрћу или телесном повредом, као и последици која настаје уништењем или оштећењем неког дела имовине. Да се у овој формулацији користила множина *последнице* могло се дискутовати и о измаклој добити. Када се ради о нематеријалној штети, одредба члана 9 Директиве 85/374/ЕЕЗ не утиче на националне прописе држава чланица

или потрошња и под условом да је оштећени претежно користио ту ствар за своје приватне потребе или потрошњу.

66 У складу са одредбама Директиве 85/374/ЕЕЗ минимална доња граница за коју се може тражити накнада штете износи 500 евра. У случају да је штета већа од поменутог износа, досуђује се само онај део накнаде који премашује 500 евра, тачније износ од 500 евра се одузима од укупног износа накнаде. Оштећена лица, свакако, имају право да за штете чији износ не прелази 500 евра захтевају накнаду према правилима националних прописа држава чланица ЕУ.

67 Директива 85/374/ЕЕЗ, чл. 13.

који се односе на нематеријалну штету.⁶⁸ Према чл. 60 ст. 2 ЗЗП, оштећени има право на накнаду неимовинске штете према општим правилима о одговорности.

Samir MANIĆ, PhD

Assistant at the State University of Novi Pazar

Department of Law Sciences

STRICT PRODUCT LIABILITY FOR PRODUCTS WITH DEFICIENCY IN THE FRENCH LAW

Summary

Traditional approach to strict product liability of producers for damage from products with defects in the French law has been changed by implementing the Directive 85/374/EEC. However, the very process of implementation of the Directive 85/374/EEC has been very complex and difficult. France, after fifty years and expiration of the period dedicated for implementation of the Directive 85/374/EEC, has finally performed the implementation within the French Civil Law (Articles: 1386–1 to 1386–18 Code Civile), under the threat of serious financial penalties. The issue on implementation of the Directive 85/374/EEC has not been finished by this act, since the circumstances show the Commission thought that the Directive 85/374/EEC has not been correctly implemented into Code Civil. The author in this paper deals with the traditional approach in solving issues of damage compensation from products with defects and also novelties that the Directive 85/374/EEC has brought within the French legal system. Also, certain issues have been analysed regarding irregularities of implementation of the Directive 85/374/EEC.

Keywords: *product defect, strict product liability, obligation de s'écrit'e.*

68 Директива 85/374/ЕЕЗ, чл. 9 (2).